

TRO I FAMILIEN

Undersøgelse af forældres behov og udfordringer
i opgaven med at give troen videre

@raisfoto

TRO I FAMILIEN

Undersøgelse af forældres behov og udfordringer
i opgaven med at give troen videre

Af Merete Dalsgaard

familie laboratoriet

buo.dk/familielaboratoriet

BAGGRUND

Familielaboratoriet

Forælderrollen er forbundet med uanede velsignelser, men også uventede udfordringer, som kan fremkalde både frustration, desperation og oplevelsen af ikke at slå til. For kristne forældre gælder det også i opgaven at oplære barnet i troen. På den ene side kan dette være forbundet med endnu flere udfordringer og bekymringer for hvad nu, hvis troen ikke slår rødder i barnet? Denne bekymring er reel, da flere undersøgelser desværre viser, at en stor del af kirkens unge forlader troen i dag.^{1,2} På den anden side kan troen være en ressource for den kristne forælder, fordi den værdi, kærlighed og nåde, vi får givet af Gud, kan forme forældreskabet med de samme stærke værdier overfor vores børn.

I efteråret 2018 interviewede jeg 42 kristne forældre for at undersøge, hvilke behov og udfordringer de oplever i opgaven med at give troen videre til deres børn. Citaterne i artiklen her er hentet herfra. Ønsket med undersøgelsen er, at den skal kvalificere de ressourcer, der udvikles i Familielaboratoriet, så de er aktuelle og brugbare for den enkelte familie. I første omgang indenfor det igangværende projekt "Tro i familien". På den længere bane ønsker vi, at Familielaboratoriet bliver et sted, hvor forældre både i og udenfor kirken kan søge vejledning og inspiration til familielivet.

Familien er et af samfundets vigtigste grundelementer og fungerer familielivet ikke, så fungerer samfundet ikke. Behovet for sunde familier er altså ikke blot vigtigt for det enkelte barns opvækst, men også et grundlæggende samfundsmæssigt behov. Men familielivet er under pres, og vores kultur bliver stadig mere kompleks i takt med, at sekulariseringen har udvandet de kristne værdier og sidestillet alle sandheder, som lige gode. Samtidig konkurrerer familieliv og arbejdsliv om pladsen i familiens kalender, mens internettet tilbyder gode råd til alt i tilværelsen og et SoMe netværk, der skal opdateres og opretholdes.

Der er et enormt behov for, at vi som kirker, kristne organisationer og institutioner giver en kristen respons på de behov og spørgsmål, der stilles af familier i vores tid! Ikke på en måde, hvor forældre påføres ekstra byrder og oplevelse af utilstrækkelighed, men gennem nådefuld inspiration og opmuntring, hvor forældre hjælpes til et bevidst kompetent forældreskab og et sundt familieliv.

At udvikle et familieliv og en familieidentitet er ikke et projekt, der kan afsluttes eller bestås. Det er en livslang proces med at finde ud af, hvad der fungerer i den enkelte familie ved at undersøge, afprøve, fejle, rejse sig igen, sejre, tilpasse...det er et familielaboratorium, hvor forældrene er eksperter i egen

familie. Derfor ønsker Familielaboratoriet at udvikle denne kristne respons i et undersøgende, afprøvende og nytænkende samarbejde med forældre, så vi sammen kan finde svar på spørgsmålet:

Hvordan kan jeg være kristen forælder på en måde, så mine børn også ønsker at være det?
(Mor)

Troen begynder hjemme

Den største indflydelse på barnets identitetsudvikling og trosliv sker via forældrene. Forskning viser, at forskellen mellem kirken og hjemmets indflydelse er overvældende stor, hvor forældrenes påvirkning vejer to til tre gange mere end menighedens.³

De fleste kristne forældre nærer et dybt ønske om, at deres børn udvikler en personlig tro og mange forældre ønsker at bidrage til denne trosudvikling. Men ekspertsamfundet har også sat sit aftryk, når det gælder denne del af opdragelsen. Der er en tendens til, at forældre i deres bedste intention overlader opgaven til menigheden, den kristne friskole- eller klub. Desværre betyder det en voksende udfordring og usikkerhed hos en del forældre omkring selv at varetage denne opgave indenfor hjemmets rammer. Udfordringen viser sig også som en mæthed og træthed ift. ny inspiration og nye ressourcer, da forældrene er udfordrede af at få det omsat i praksis. Ofte kan en velment inspiration endda opleves som en byrde, der fremkalder dårlig samvittighed og et præstationspres hos den forælder, der mærker vigtigheden, men ikke magter opgaven.

Det kalder på en ny strategi for kirkens samarbejde med forældre, og den udfordring ønsker Familielaboratoriet at imødegå ved at inspirere og hjælpe menighederne til at udvikle et familiearbejde, der kan støtte forældrene i den vigtige opgave.

Byg bro mellem kirke og hjem

"Det kræver en landsby at opdrage et barn" siger et gammelt ordsprog. Menigheden udgør en vigtig del af den landsby og har dermed et ansvar for at bidrage til barnets trosudvikling. Det sker både via aktiviteter for børn og unge, men først og fremmest ved at bygge bro til hjemmet, så forældre støttes og udrustes i opgaven.⁴ Der er selvfølgelig flere aktører i denne landsby end familiens menighed med betydning for trosformidlingen. For eksempel forældrenes egen opvækst, venner osv. Men i denne artikel fokuseres der på menighedens muligheder som landsby.

Med undersøgelsens nøglefund ønsker Familielaboratoriet at formidle et indblik til den enkelte menighed i forældres behov og udfordringer i opgaven med at give troen videre. Det er helt afgørende, hvis vi ønsker at se den næste generation gribe evangeliet og bringe det videre! ⁵

Følgegrupper og mange forskellige forældre

De 42 forældre blev inddelt og interviewet i tre følgegrupper. Betegnelsen "følgegruppe" er valgt frem for fokusgruppe, fordi vi ønsker at lade disse forældre følge Familielaboratoriet i et videre samarbejde. Følgegrupperne repræsenterer en bred gruppe forældre fra 13 forskellige menigheder i DanskOase.⁶ For at sikre en bredde i forældregruppen er forældrene søgt udvalgt ud fra forskellige parametre som fx; Forældre til små børn/teenagebørn og unge, forældre vokset op med troen/ikke vokset op med troen, tilknyttet folkekirken/fri- eller valgmenigheder, singleforældre/to forældre/sammenbragte familier, børn i folkeskole/friskole, stor by/lille by, deltager ofte i kirkens aktiviteter/deltager sjældnere i kirkens aktiviteter.

Forud for udvælgelsen af følgegrupperne blev der udført præinterviews med tre forældrepar for at skærpe, hvilke temaer og hypoteser interviewspørgsmålene skulle bygges op omkring. Følgende temaer var udgangspunkt for spørgsmål⁷ i de tre følgegruppeinterviews, som blev afholdt i hhv. København, Silkeborg og Kolding:

- Forældrenes motivation for at deltage i følgegruppen
- Kristen etik og værdier i familien
- Fællesskab
- Familievision
- Konkrete rammer for troslivet i familien
- Idéer til ressourcer

UNDERSØGELSENS NØGLEFUND

De tre følgegruppeinterviews har ledt til syv nøglefund i undersøgelsen af, hvordan forældre i Dansk Oases menigheder oplever opgaven med at give troen videre. I det sidste afsnit under hvert nøglefund konkluderes på forældrenes udsagn og der gives bud på, hvordan hhv. menigheden og Familielaboratoriet kan arbejde med disse fund.

I rapportens sidste afsnit "Familielaboratoriets respons på forældrenes behov" beskrives de konkrete tiltag, der sker i Familielaboratoriet nu og frem mod efteråret 2020.

1. Forældre ønsker at give troen videre

Dette ønske kan måske virke basalt, men ikke desto mindre kan det være skjult for omverdenen, herunder det kristne fællesskab. Særligt hvis familien er distanceret og sjældent deltager i fællesskabet. Det kan der være mange forskellige årsager til, som fx:

- Dårlig samvittighed over, at man ikke får plejet sin egen relation med Gud som forælder. Det kan medføre en følelse af mindre-værd i opgaven med at oplære sine børn i troen og derfor en mindre åbenhed overfor omverdenen på dette område.
- Mangel på overskud til at deltage i kirkens aktiviteter, fordi hverdagen i øvrigt er travl.
- Forældre og børn, der er utrygge eller af forskellige grunde oplever ikke at passe ind i fællesskabet.
- Forældre, der ikke selv er vokset op med troen, kan have vanskeligt ved at omsætte ønsket til konkret handling. Hvad vil det konkret sige at give troen videre i hverdagen?

Uanset hvor de adspurgte forældre befinder sig i eget trosliv og det kristne fællesskab, så bærer de alle et ønske om og en længsel efter, at deres børn må lære Gud at kende. Dog formodes det, at de forældre, der har sagt ja til at deltage i følgegruppen, i nogen eller høj grad anser det som vigtigt, at deres barn udvikler en relation til Gud. Derfor må nøglefundet også ses i dette lys med en opmærksomhed på, at der også vil være forældre i kirken, for hvem ønsket om at give troen videre er mindre eller slet ikke vigtig.

Jeg tror, at menigheden kan motivere og opmuntre forældrene ved at hjælpe dem i kontakt med deres egen længsel for deres barn. Spørg "hvorfor ønsker du at give troen videre til dit barn?"

i stedet for at springe direkte til "hvordan kan du give troen videre?". Der næst give forældrene tro på, at de har, hvad der skal til! Forældre skal ikke præstere ekstraordinært, men ærligt. Børn har ikke brug for perfekte, men troværdige forældre. En tro serveret perfekt og uden fejl vil enten fremstå hyklerisk eller blive til et uopnåeligt ideal for vores børn, som de i værste fald må opgave at leve op til senere i livet.

2. Svært at prioritere – også forældres egen tid med Gud

Forældrene oplever, at det er en udfordring at prioritere mellem alle de mange behov og vigtige opgaver i hverdagen. Særligt i relation til familiens liv, arbejdsliv og kirkeliv.

» Hvornår har vi som forældre gjort det godt nok derhjemme, på job og i kirken? Hvor er det gode forbillede i kirken, som kan fortælle, hvornår jeg og min familie tjener og investerer nok? (Mor)

Grundspørgsmålet for de fleste forældre er: "Gør jeg det godt nok?" Ikke mindst, når det kommer til tid med Gud i det daglige. Det afføder spørgsmålet: "Kan jeg være et forbillede på en levende tro overfor mit barn, når min egen tid med Gud i mange og lange perioder er ikkeeksisterende og forbundet med "burde" og dårlig samvittighed?"

Forældres egen tid med Gud er naturligt nok udfordret af træthed, larm, tid mv. De har behov for hjælp til at lukke ned for den dårlige samvittighed, som en forudsætning for at kunne åbne op for inspiration gennem ærlige samtaler med andre forældre. Disse samtaler kan menigheden hjælpe med at facilitere, hvilket jeg uddyber nærmere under punkt 4.

» Jeg har virkelig meget brug for hele tiden at sige til mig selv 'du har små børn'. Det er dem, du er sendt til lige nu. Fordi jeg bliver ved med at høre om alle dem, jeg er sendt til – de kriminelle, fattige, flygtninge... Det er måske lige så meget mig selv, men det med at blive frigivet til familien, mens man har de små børn, det har vi brug for. (Mor)

At forældres egen tro plejes og næres er grundlæggende for, at de kan give troen videre. Derfor må menigheden først og fremmest støtte forældre i at vokse i egen spiritualitet og discipelskab. Herunder støtte forældrene i at prioritere og være opmærksom på at sætte dem fri til først og fremmest at tjene egen familie i de livsfaser, hvor tid og overskud er særlig udfordret.

3. Behov for ærlige forældresamtaler

Det tredje nøglefund er afledt af de to første fund: Oplevelsen af ikke at kunne præstere det ønskede og ikke at slå til som forælder har jeg mødt igen og igen – også hos mig selv. Det er en overvældende opgave at leve op til, at barnet udvikler sig sundt motorisk, mentalt, kognitivt og socialt. Når man så lægger trosudviklingen oveni, så kan opgaven virke uoverskuelig. Psykolog Krista Korsholm Bojesen siger, at "jo flere idealer, der er, og jo mere ambitiøse vi er med at være forældre, jo mere kan vi blive ramt af skam." ⁸

De fleste kristne forældre ønsker at gøre det godt på troens område og noget af det allervigtigste for os er, at vores børn tilegner sig troen. Derfor er der også længsler og ambitioner forbundet med dette ønske, som kan fremkalde skam. Skam over ikke at leve op til vores egne idealer. Vi glemmer nåden overfor os selv og hinanden i kampen for at lykkes perfekt med familielivet – også på troens område. Krista Korsholm Bojesen fremhæver nåden som skammens modgift: "Den er en kraft, der bærer over med det uperfekte i mennesket. Det er en form for kærlighed til sig selv, men også nåde overfor andre, der falder igennem eller dummer sig." ⁹

» Vi ønsker at blive mødt i livets udfordringer og hjælp til "blot" at VÆRE en kristen familie med ALT hvad det indebærer. Jeg vil bare sige: Mere nåde til familien, tak! (Mor)

Menigheden kan i sin gode intention om at støtte forældrene og familiens sunde udvikling se inspiration og vejledning som løsningen. Men det er ikke hele løsningen, da dette alene kan være overvældende og endda virke som uopnåelige idealer på den forælder, som i forvejen bærer følelsen af ikke at slå til. Menigheden må derfor have en opmærksomhed på at:

A. **Forkynde en nådefuld Gud** ind i forældrenes hverdagsvirkelighed. Midt i vasketøjet, dumme familiediskussioner og kampen for et struktureret andagtsliv kalder Gud os til at være og modtage fra ham. Gud ser ikke på alle vores præstationer, han ser på hjertet og kalder os til at være og hvile midt i hverdagskaos. Forældre har brug for at blive ledt til hvilepunkter og for at høre budskabet om Gud, som den aktive part i opgaven med at give troen videre. Faktisk kan ingen forældre give troen videre. Men de kan så troens frø i barnets hjerte og gå foran med sit eget eksempel. Kun Gud kan ved sin ånd få troens frø til at spire og gro – give troen til barnet. Uanset vores indsats som forældre, er der ingen garantier for, at barnet vokser op med en tilegnet tro på Gud. Den skyld må vi ikke lægge på egne og andres skuldre. Paulus siger: "Altså afhænger det mere af Gud, som får det til at gro, end af hvem, der planter og vander." ¹⁰ At være forældre er en livsvandring, som Guds nåde hviler over.

- B. **Tilbyde nådefulde forældrefællesskaber**, hvor forældre sammen kan være ærlige og sårbare omkring livets udfordringer. Hjælpe hinanden til at se de små og gode ting der allerede fungerer, som afsæt for det næste lille skridt i familiens sunde udvikling. Opmærksomheden på dette behov opstod gennem forældrenes begejstring for samtalerne i de tre følgegrubeinterviews. Den faciliterede, ærlige og nådefulde samtale gav en tryghed, dybde og skiftevis taleret i samtalerne. Forældrene udtrykte, at alene oplevelsen af at sidde sammen med andre forældre og lytte til ærlige fortællinger, om hvordan andre oplever forælderrollen, fik skuldrene til at sænke sig.
- C. **Give frihed til forskellighed** ved at være tydelig omkring, at ingen familier er ens og dermed findes heller ikke én rigtig måde at være kristen familie på.

4. Behov for fællesskaber, hvor hele familien kan høre til

En del familier oplever en udfordring med at finde ind i et fællesskab, som kan rumme hele familien. Lidt over halvdelen af de adspurgte forældre er i et klyngefællesskab, som mødes hele familien én gang om måneden og en del af disse har mande- eller kvindecellegruppe ved siden af. Resten har ikke et fast fællesskab udover gudstjenestefællesskabet. Udfordringerne handler særligt om:

- A. Logistik – det kræver meget at være af sted med små børn en hverdagsaften, og det kan være svært at finde et privat hjem, der kan huse mere end 4 familier.
- » "Vi kom tidligere i en basisgruppe, hvor vi mødtes på en hverdagsaften. Dét fungerede bare ikke for os med putning og kaos. Men vi er begyndt på at spise sammen på en hverdagsaften – det foregår lidt tilfældigt, ca. en gang om måneden, hvor der er nogen, der bare skriver ud på facebook gruppen og inviterer." (Mor)
- B. Hvordan børn og teenagere på en god måde kan inddrages i fællesskabet.
- » Vi er udfordret i vores klynge af, hvordan vi involverer hele familien. Hvordan bliver børnene på en god måde en del af det vi laver, af fællesskabet? (Far)
 - » Teenagebørnene melder pas, hvis der ikke er jævnaldrende, og det gør, at vi aldrig følges af sted som familie. (Mor)
- C. At "hele pakken" omkring familiefællesskab tager mere, end det giver, i en travl familiehverdag.

Familielaboratoriet vil støtte menighederne til at hjælpe familier ind i fællesskab i en individualiseret kultur. Vi vil gå på opdagelse efter forskellige fællesskabsformer, som kan være til gensidig inspiration blandt forældre. Det er afgørende, at familier inddrages i fællesskab, hvor inspiration om værdier og et sundt familieliv ikke blot bliver viden, der kommunikeres til intellektet, men et sted hvor værdierne kan leve og udvikles sammen i en udvidet familie.

5. Forældre vil ikke være etiske svarautomater

Gennem forskellige cases drøftede forældrene kristne værdier og etiske dilemmaer i relation til børneopdragelsen. Samtalen udtrykte mange forskellige holdninger og perspektiver blandt forældrene – også internt mellem forældrepar. Det var en øjenåbner for nogle forældrepar, at der var områder omkring etik, værdier og vision for familielivet, de ikke tidligere havde talt igennem. På den ene side ønsker forældrene at være etiske vejledere for deres børn, og på den anden side udtrykker de en bekymring for at komme til at presse værdier og holdninger ned over deres børn. Denne bekymring udspringer for nogen af negativ erfaring fra egen opvækst og for andre af samfundets fokus på negativ social kontrol i religiøse miljøer.

» "Det vigtigste for mig har været at vise og fortælle mine børn, at jeg elsker dem. Det fik jeg aldrig selv at vide. Kan man så gøre det for meget? Det ved jeg ikke, men det vil jeg godt risikere. Derudover, så mener jeg det er vigtigt at være den forælder, som står for noget, og som børnene kan spille bold op ad. Også med risiko for at blive 'ham den dumme!'" (Far)

» "Jeg kan tit tænke, at jeg SKAL have et svar, men jeg kommer til kort i mange af mine børns spørgsmål. Og så kan jeg være bange for, at vores tydelige værdier omkring fx seksualitet og kønsidentitet kan være ekskluderende i den måde, vores barn vil omfatte sin omverden på. Altså, at det bliver med "du er forkert-brillerne", vores børn ser deres medmennesker på i stedet for gennem de "kærlige briller". (Mor)

Forældrene ønsker ikke at være etiske svarautomater, men vil gerne have vejledning til den udviklende samtale med barnet.

» "Når jeg tænker tilbage på min egen opvækst, så har jeg nogle gange savnet at blive spurgt om mine oplevelser, og hvad jeg tænker, i stedet for bare at få et ja eller nej. Så det bliver en samtale i stedet for at få svar hele tiden. Jeg ønsker ikke selv at være en 'svar-automat' overfor mit barn. Gennem samtalen tror jeg, at jeg hjælper mit barn til at reflektere, og det hjælper mig som forælder til at kende mit barn bedre." (Mor)

Hertil efterspørger de et nutidigt sprog omkring etiske områder som fx seksualitet, da de ikke oplever at kunne overføre det sprog, de har med fra egen opvækst. Herunder også hjælp til, hvordan de kan tale med barnet om de ting, som er svære at forstå, forklare og acceptere i relation til troen.

» "Jeg mangler sprog for den gode historie om at være kristen i snakken om seksualitet og kønsidentitet" (Mor)

Jeg oplever generelt – både på baggrund af samtalerne i følgegruppen og mere bredt blandt kristne forældre, at der er en mangel på frimodighed til at stå op for sine kristne værdier og etiske holdninger som kristne forældre. Her kan menighedens præster og forkyndere være særligt opmærksomme på at give et nutidigt sprog og frimodighed til forældrene ved at tale godt om og fremhæve det livsfremmende i kristen etik. Den bibelske vejledning er på livets side, og der er sund og ofte logisk vejledning at hente her. Det handler også om apologetik, som kan medvirke til en øget frimodighed ift. kristne etiske standpunkter. Forældre er i alle tilfælde etiske vejledere for deres børn. Spørgsmålet er blot hvilken etik, de vejleder ud fra.

6. Vejledning til at finde værdier og retning for familielivet – også i tidens udfordringer

Forældrene blev spurgt til, hvilken familie de gerne vil være, og hvad det betyder for deres hverdagspraksis. De fleste forældre fortæller om vigtige værdier for deres familieliv, og nogle beskriver, hvordan det har medført konkrete beslutninger og prioriteringer i familielivet.

» "Vi taler meget om TID. Det er vigtigt for os, at vi har tid til at være sammen. Hvis ikke vi har tid til at være sammen, så skulle vi slet ikke have børn. Også ift. tro, så tror jeg, der bliver rigtig meget givet, når man bruger tid sammen og laver ting sammen. Giver barnet mulighed for at spørge og til at samtale. Derudover er TILGÆNGELIGHED også en vigtig værdi for os. I praksis, at vi har tid til, at nogen ringer eller kommer forbi, hvilket kun kan lade sig gøre, hvis ikke vi har kalenderen helt booket op. Vi har en værdi om, at vi gerne vil være noget for andre, og det fordrer TID og TILGÆNGELIGHED." (Mor)

Men en del forældre oplever også, at samtalen om familieværdier og prioriteringer kan være svær, fordi man ikke ved, hvor man skal begynde, eller fordi træthed bliver en barriere. Kun en ganske lille del af forældrene har arbejdet målrettet med at formulere og nedskrive, hvilke værdier, retning og prioriteringer de ønsker for deres familieliv.

En af USA's førende familieeksperter, Bruce Feiler, peger på, at den tydeligste fællesnævner for glade familier er, at de har formuleret en missionserklæring. Altså en beskrivelse af familiens centrale værdier, og hvordan disse

udleveres i praksis.¹¹ Men netop en decideret formulering har en del forældre modstand på. Nogle udtrykker, at de ikke ønsker at sætte flere mål og idealer op for sig selv, som de kan slå sig selv i hovedet med. Andre ønsker at undgå besnærende rammer om det kristne familieliv, som kan blive for snæver for barnet. Det gælder især ift. familiens andagtsliv. Se punkt 7.

Jeg tror, at en øget opmærksomhed og klarhed omkring familiens værdier og retning også naturligt vil vejlede forældrene i de aktuelle udfordringer, de møder i hverdagen. Her nævner de særligt udfordringer omkring:

- A. Digitale medier
- B. Seksualitet og kønsidentitet
- C. Travlhed
- D. Udfordringer ved at være kristen familie (og barn) i en modkultur¹²

Familielaboratoriet ønsker at vejlede forældre til at formulere værdier og ønsker for familielivet. Ikke som uopnåelige mål eller idealer, men som afsæt for at kunne træffe sunde valg og prioriteringer i familielivet. Derved medvirke til en genetablering af den værdimæssige referenceramme, som samfundet ikke længere tilbyder for det sunde kristne familieliv.

7. Det klassiske andagtsliv i familien fungerer ikke

Virkeligheden for de fleste adspurgte forældre er, at det klassiske andagtsliv ikke fungerer. Med klassisk menes det, som mange er vokset op med; bøn og bibellæsning omkring måltidet hver dag. Mange forældre har oplevelse af dårlig stemning, skuffelse og føler sig opgivende omkring det at skabe gode rammer for andagtslivet i familien.

» "Jeg synes, det er en udfordring derhjemme, når vi hiver en andagtsbog frem, og børnene siger "det gider vi ikke", og det skaber dårlig stemning. Det bliver nemt noget kaos, synes jeg. Hvordan gør vi det til noget positivt?" (Far)

Andre har direkte en modstand mod at skabe faste rammer, da de forbinder det med noget negativt og bindende fra deres egen barndom. Men selvom de fleste forældre stiller spørgsmålstegn ved, om de kan og vil et klassisk andagtsliv, så ønsker de samtidig en hverdagspraksis, hvor Gud bringes ind.

» "Jeg er meget udfordret af noget, man SKAL gøre, både på det personlige plan og overfor mine børn. Fx at det er bedst at læse i Bibelen hver dag. Jeg synes, det er svært at sætte en ramme, som lykkes i ret lang tid. Det er også svært at rumme de forskellige aldersgrupper i én ramme. Vi forsøger i stedet at lytte til og bede med børnene enkeltvis, inden de skal sove. Jeg kunne vildt godt tænke mig, at vi læste i en Bibel efter aftensmaden – det gør vi ikke. Jeg kunne også tænke mig, at vi sad og bad højt flere gange om ugen – det gør vi heller ikke. (Mor)

Som menighed er det vigtigt at få forældrene til at sænke skuldrene i denne udfordring og minde om, at børn ikke først og fremmest modtager troen gennem intellektet, men gennem stemninger og oplevelser. Afhjælpe dem bekymringen om, hvorvidt familieandagten serveres tilstrækkelig forståelig og pædagogisk overfor barnet. Her handler det for kirken ikke først og fremmest om at skrue op for inspirationen til familiens andagtsliv, men om at anerkende at struktur og rammer omkring tid med Gud i familien kan være negative og bindende, hvilket ikke er opbyggende for nogen.

Omvendt kan rammer, traditioner og rytmer brugt på den rigtige måde (dvs. ikke tvingende) være familiens mulighed for at skabe faste holdepunkter i en travl hverdag - og derved være både livgivende og nyttige for hele familiens fællesskab med hinanden og med Gud. Også dette budskab skal gives med stor nåde, plads til forskellighed og livets op- og nedture.

Det er vigtigt at gøre tydeligt overfor forældre, at det langt fra er i familiens andagtsstund alene, at troen videregives. Barnets tro formes af det, der opleves og erfares, hvilket først og fremmest sker i de små hverdagssituationer, hvor der er bøn for den syge eller triste, hvor den ensomme nabo inviteres, og hvor barnet ser mor og far bøje sig for en højere autoritet,¹³ og derved gives et eksempel på en relation med Gud. Det har langt den største påvirkning på barnet. Derfor er mors og fars personlige andagtsliv den vigtigste prioritering i familiens liv og også det, som menigheden først og fremmest må søge at støtte og udvikle.

Familielaboratoriet vil give en respons på forældres behov

Familielaboratoriet vil først og fremmest bygge bro til forældrene via den lokale menighed.

Derfor kommer Familielaboratoriet til efteråret 2019 på besøg i en række kirker med fokus på at:

- Gøre menighedens ledelse opmærksom på forældres behov, udfordringer og drømme.
- Give konkret hjælp til at tage første eller næste skridt i menighedens familiearbejde.
- Skabe en oplevelse af og forventning til, at menigheden kan være et godt sted for familier. Også for de familier, som ikke oplever sig tæt på menighedsfællesskabet eller har svært ved at føle sig hjemme i fællesskabet. Jf. nøglefund 1 og 3.
- Hjælpe til at udvikle allerede fungerende forældre- og familiefællesskaber (klynger, celler mv.) og hjælp til at oprette nye. Jf. nøglefund 3 og 4.
- Inspirere til et familiearbejde med en nådefuld kultur. Jf. nøglefund 2 og 3.

Derudover arbejder Familielaboratoriet på at udvikle følgende ressourcer:

- **Udrustning af lokale personer til at facilitere ærlige og nådefulde samtaler i forældre-fællesskaber.** Jf. nøglefund 3 B.
- **Samtaleforløb og -oplæg til forældre, som skal hjælpe til at definere værdier og retning for familiens liv.** Jf. nøglefund 6.
- **"Grib højtiden": Materiale til familiens andagtsliv med udgangspunkt i kirkeårets højtider.** Højtiderne kan være et sted at begynde med at skabe rytme og traditioner for familiens tid med Gud. Jf. nøglefund 7.

Familielaboratoriet vil nu og fremadrettet arbejde med et nådefuldt udgangspunkt, hvor forældre opmuntres, styrkes og gives frimodighed til at være de kompetente forældre, som Gud har skabt dem til at være. Vi ønsker at se denne opmuntring rakt til familier i menighederne og familier i vores land. Behovet er stort, og der er meget mere i vente fra Familielaboratoriet – til gavn for familier og Gud til ære.

Komme dit Rige – i familier og i vores land!

Følg Familielaboratoriets arbejde:

- På vores facebookside: [facebook.com/familielaboratoriet](https://www.facebook.com/familielaboratoriet)
- På hjemmesiden: buo.dk/familielaboratoriet
- På vores blog: familielaboratoriet.home.blog

REFERENCER

- ¹ The Barna Group, "Most Twentysomethings Put Christianity on the Shelf Following Spiritually Aktive Teen Years, 2006 (www.barna.org)
- ² Lifeway. "LifeWay Research uncovers reasons 18 to 22 year old drop out of church, www.lifeway.com
- ³ Mark Holmen, "Hver tid teller" af Linda Johannesen s. 31
- ⁴ Frit oversat fra Rachel Turners bog: "It takes a church to raise a parent"
- ⁵ Jf. 5. Mosebog, kapitel 5, 4-9
- ⁶ Dansk Oase arbejder for fornyelse, udrustning og mission i den danske kirke ud fra Folkekirkens evangeliske lutherske grundlag. Dansk Oase er struktureret som et netværk af menigheder. www.danskoase.dk
- ⁷ Spørgsmål til følgegrupperne (se bilag 1)
- ⁸ Vi har aldrig tilbragt så meget tid sammen med vores børn. Så hvor kommer al den skyld og skam i forældreskabet fra? <https://www.zetland.dk/historie/segJxAxz-me7Em0Ma-d18e9>
- ⁹ Kristeligt Dagblad om Krista Korsholm Bojesen: Hvorfor skammer vi os? <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/skammens-modgift-er-naaden>
- ¹⁰ Bibelen på hverdagsdansk, 1. Korintherbrev, kapitel 3, 6-7
- ¹¹ Kristeligt Dagblad, "6 ting de lykkeligste familier har til fælles", 10. September, 2014
- ¹² Henvielse til studieheftet for forældre "Børn i pluralisme": <https://novia.dk/shop/boern-i-pluralisme-872p.html>
- ¹³ <https://www.buo.dk/mere-naade-til-foraeldre-tak/>

EKSTERNE VEJLEDERE FOR PROJEKT "TRO I FAMILIEN"

Carsten Hjorth Pedersen,
daglig leder af Kristent Pædagogisk Institut

Rachel Turner,
forfatter og grundlægger af den britiske organisation Parenting for Faith

BILAG

1) Spørgsmål til følgegrupperne:

Hvad er din motivation for at deltage i følgegruppen?

Samtale om kristen etik og værdier i familien:

- Samtale om forskellige case-spørgsmål, som fx "Hvordan vil du (som forældre) tale med Eva på 17 år om at date en fyr, der ikke er kristen?"
- Hvordan taler I med jeres børn om værdier i en tid, som hylder værdimangfoldighed og idealet om, at der ingen endegyldig sandhed findes?
- Er kristne forældre i dag blevet mere bange for at udtrykke kristne værdier, som er meget forskellige fra samfundets idealer og værdier?

Fællesskab:

- Er I med i et mindre fællesskab i jeres kirke?
- Hvilken rolle ser i kirken har ift. jer selv og jeres børns tro? Har det været en styrke?

Familievision:

- Hvad er for jer en sund familie?
- Har du og din partner en vision for jeres familie? En bevidsthed om, hvilken familie I ønsker at være og deraf hvilke værdier og prioriteringer I finder vigtige?
- Hvor meget taler I om, hvordan I giver troen videre til jeres børn?

Konkrete rammer for troslivet i familien:

- Hvordan praktiserer I troen i hjemmet? Har I fx fælles familieandagt, personlig andagt, bøn for det enkelte barn...? Og hvorfor?

Idéer til ressourcer:

- Samles i hver dag som familie? I så fald, hvornår på dagen har I familietid?
- Hvilke medier bruger I som forældre? Jeres børn? I som familie? (Bøger, YouTube, mobil, TV...)

buo.dk/familielaboratoriet